

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle valtioneuvoston kirjelmästä ja jatkokirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (alustatyödirektiivi)

Kirjelmien perusteella saa käsityksen direktiiviehdotuksen taustasta, ehdotuksista ja tavoitteista. Kirjelmissä on kuvattu Suomelle olennaisia asioita ja tunnistettu niitä seikkoja, joita jatkovalmistelussa tulee vielä arvioida.

Keskeisimmät kehittämiskohteet jatkovalmisteluun

- i) Kirjelmien perusteella ei saa riittävää käsitystä alustatyön piirteistä sekä taloudellisesta ja toiminnallisesta merkityksestä Suomessa. Millaisia hyötyjä ja ongelmia alustatyöhön mahdollisesti liittyy Suomessa? Millaisia ovat alustatyön kehitysnäkymät Suomessa?
- ii) Kirjelmistä ei käy selkeästi ilmi, millaisia yrityksiä ja toimialoja alustatyö erityisesti koskisi Suomessa. Jatkovalmistelussa tulisi kuvata direktiivin soveltamisen piiriin kuuluvat yritykset ja toimialat esimerkiksi luokittelemalla.
- iii) Jatkovalmistelussa tulisi arvioida direktiivin vaikutuksia alustataloudessa työskenteleville henkilöille. Miten työntekijöiden asema ja yhdenvertainen kohtelu muuttuisivat jatkossa?
- iv) Jatkovalmistelussa tulisi kuvata direktiivin kansallisen liikkumavaran mahdollista käyttöä.

1. U-kirjelmän ja jatkokirjelmän tavoite

Esityksen sisältöä on kuvattu tarkemmin valtioneuvoston kirjelmässä U 6/2022 vp sekä jatkokirjelmässä UJ 32/2022 vp.¹ Direktiiviehdotus koskee työlainsäädäntöä, sillä täsmennetään ja täydennetään tietosuojaa koskevia sääntöjä ja se sisältää sekä aineellisia että menettelyjä koskevia sääntöjä.

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia. Erityistavoitteet, joiden välityksellä yleistavoitteeseen pyritään, ovat seuraavat: 1) varmistetaan, että alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ammattiasema on oikein määritetty sen perusteella, mikä on heidän tosiasiallinen suhteensa työtä välittävään digitaaliseen alustaan, ja että he saavat nauttia heihin sovellettavista työntekijöiden oikeuksista ja sosiaaliturvaoikeuksista; 2) taataan läpinäkyvyys, oikeudenmukaisuus ja vastuuvollisuus alustatyössä käytettävässä algoritmijohtamisessa; sekä 3) lisätään alustatyön läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä ja tietoisuutta alustatyön kehityksestä sekä parannetaan sovellettavien sääntöjen täytäntöönpanoa jokaisen alustojen kautta työskentelevän, myös rajojen yli toimivan, henkilön osalta.

Direktiivin tarkoituksena on myös turvata yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön ja muuhun sääntelyyn liittyvien velvollisuuksien toteuttamisessa. Lisäksi on tarkoituksena tukea EU:ssa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävä kasvun edellytyksiä.

2. Arvio kirjelmistä ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että direktiiviehdotuksen taustaa, keskeistä sisältöä ja tavoitetta on kuvattu riittävästi. Direktiiviehdotusta koskevia neuvotteluja EU:ssa ja Suomen kannalta olennaisia neuvottelukysymyksiä on käsitelty kirjelmissä hyvin.

Kirjelmien perusteella alustatyötä tarjoavia yrityksiä on tällä hetkellä vähän ja työntekijöitäkin vain joitakin promilleja työvoimasta. **Arviointineuvosto katsoo**, että kirjelmien perusteella jää epäselväksi alustatyön merkitys ja erityispiirteet Suomessa. Työntekijän asema alustatyössä voi vaihdella. Lisäksi työtä voidaan tehdä kokoaikaisesti, osa-aikaisesti tai jonkin muun työn ohella. Kirjelmissä olisi voinut kuvata, millaisia hyötyjä ja ongelmia alustatyöhön mahdollisesti liittyy Suomessa.

Arviointineuvosto katsoo, että kuvauksen perusteella saa yleiskäsityksen alustatyön työntekijöiden lukumäärästä ja työtä välittävien yritysten määrästä, mutta direktiivin soveltamisalaa olisi voinut kuvata tarkemmin. Direktiiviin sisältöön liittyy ymmärrettävästi vielä epävarmuutta. Jatkovalmistelussa tulisi

¹ U 6/2022 vp ja UJ 32/2022 vp ovat saatavissa [eduskunnan sivuilta](#).

tarkentaa esimerkiksi luokittelemalla, millaisia yrityksiä ja toimialoja alustatyö erityisesti koskisi Suomessa.² Lisäksi voisi mahdollisuuksien mukaan arvioida alustatyön näkymiä tulevaisuudessa: sen yleisyyttä sekä todennäköisiä yrityksiä ja toimialoja, joilla alustatyötä tehtäisiin.

Kirjelmien perusteella työtä välittäviä digitaalisia alustoja toimii EU:ssa monilla eri aloilla. Työ voi olla paikalla tuotettavaa, kuten kyyti- ja siivouspalveluja tai täysin verkossa tapahtuvaa, kuten koodaus- ja käänöspalveluja. **Arviointineuvosto katsoo**, että jatkovalmistelussa tulisi kuvata, minkä toimialan työntekijöitä alustatyö Suomessa erityisesti koskee.

Kirjelmien perusteella direktiivin säännökset ovat luonteeltaan minimivelvoittavia, joten jäsenvaltiot voivat tarjota paremman suojan kuin ehdotetussa direktiivissä taataan. **Arviointineuvosto katsoo**, että jatkovalmistelussa tulisi kuvata direktiivin kansallisen liikkumavaran mahdollista käyttöä.

Kirjelmien mukaan Suomessa ei tällä hetkellä ole alustatyötä koskevaa erityissääntelyä. Direktiivin mahdollisesta hyväksymisestä aiheutuu tarve säätää uutta kansallista sääntelyä. Kirjelmissä on jo selvitetty alustavasti kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta direktiiviehdotuksen kanssa, ja millaista uutta sääntelyä direktiivi edellyttää. **Arviointineuvosto kiinnittää huomiota**, että uutta sääntelyä valmisteltaessa on hyvä ottaa huomioon sääntelyn mahdolliset yhteisvaikutukset.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että kirjelmät ovat tiiviisti ja informatiivisesti kirjoitettu, jolloin myös asiaa tuntematon lukija saa selkoa keskeisistä asioista.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto pitää ymmärrettävänä, että alustatyödirektiivin vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa haasteellista, kun direktiivin sisältö on vielä täsmentymätön. Jatkovalmistelussa tulisi suuntaa antavasti arvioida, muuttuvatko alustatyötä tekevien tulot ja etuudet direktiivin velvoitteiden myötä. Tarjoaako alustatyö tulevaisuudessa ansaintamahdollisuuksia sellaisille ihmisryhmille, joilla aikaisemmin ei ollut vastaavia mahdollisuuksia?

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan työntekijöille kuuluvien työ- ja sosiaalilainsäädännöstä johtuvien oikeuksien on oltava samat riippumatta siitä, millä tavalla työn tekeminen on järjestetty. **Arviointineuvosto katsoo**, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida yleisellä tasolla digitaalisilla alustoilla toimivien yritysten asemaa, jos työntekijät eivät enää voi toimia itsenäisinä ammatinharjoittajina. Voisiko muutos vähentää yritysten kannusteita teettää työtä digitaalisten alustojen kautta, jos itsenäiset ammatinharjoittajat katsottaisiin myöhemmin työntekijöiksi?

² Esimerkiksi Työterveyslaitos on listannut 53 työtä välittävää digitaalisen alustan yritystä. Lista ei ole kuvaus Suomessa tehtävästä alustatyöstä tai sen laajuudesta, vaan sen tarkoituksena on tarjota tietoa siitä.
<https://tyoelamatieto.fi/fi/articles/listOfDigitalLabourPlatforms>

Kirjelmien mukaan yrityksille voi aiheutua kustannuksia työsuhteen oikeudellisesta olettamasta tai sen kumoamisesta sekä yleisesti käytäntöjen muokkaamisesta direktiivin vaatimusten mukaisiksi. Alustoille on EU:ssa arvioitu aiheutuvan 4,5 miljardin euron kustannukset ennakkollisesti virheellisten ammattiluokituksen korjaamisesta. **Arviointineuvosto katsoo**, että yrityksille aiheutuvaa sääntelytaakkaa tulisi arvioida jatkovalmistelussa esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön sääntelytaakkalaskurin avulla.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja. **Arviointineuvosto katsoo**, että työntekijöiden oikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä Suomessa tulisi käsitellä jatkovalmistelussa. Miten työntekijöiden ja yksinyrittäjien oikeudet ja yhdenvertainen kohtelu muuttuisivat jatkossa?

Kirjelmien perusteella työntekijän yksityisyyden suojaan tulisi parannuksia koskien tiedonkeruuta työntekijästä. **Arviointineuvosto katsoo**, että jatkovalmistelussa tulisi kuvata, muuttuisiko työntekijöiden yksityisyyden suoja Suomessa olennaisesti nykyiseen verrattuna. Asiaa voisi havainnollistaa esimerkkien avulla mahdollisuuksien mukaan.

Arviointineuvosto katsoo, että viranomaisille aiheutuvia tehtäviä ja niistä aiheutuvia kustannuksia tulisi arvioida jatkovalmistelussa, kuten kirjelmissä on jo kaavailtu tehtäväksi.

3. Muut asiat

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu valtioneuvoston kirjelmästä (U 6/2022 vp) ja jatkokirjelmästä (UJ 32/2022 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (alustatyödirektiivi), jotka työ- ja elinkeinoministeriö on antanut eduskunnalle. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että kirjelmien perusteella saa käsityksen direktiiviehdotuksen taustasta, sisällöstä ja tavoitteista. **Arviointineuvosto suosittelee**, että lausunnossa esitetyt kehittämissuositukset otetaan huomioon asian jatkovalmistelussa.

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

LAINSÄÄDÄNNÖN
ARVIOINTINEUVOSTO

Helsingissä 28. maaliskuuta 2023

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Meri Virolainen

arviointineuvos, arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001